

Фінансується
Європейським
Союзом

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK

DRC DANISH
REFUGEE
COUNCIL

Квартальний звіт DRC щодо моніторингу потреб у соціально- правовому захисті в Україні

Січень – березень 2026

Методологія

Методологія та демографічні дані.

Аналіз базується на Аналітичній рамці DRC, яка включає Аналітичну рамку захисту (PAF) Глобального кластеру з питань соціально-правового захисту. PAF забезпечує структурований підхід до виявлення та розуміння ризиків у сфері соціально-правового захисту, що, у свою чергу, інформує стратегічні підходи, програмні інтервенції та адвокаційні пріоритети.

У період з 1 січня по 31 березня 2026 року команди DRC з питань соціально-правового захисту опитали 181 домогосподарство (419 осіб). Більшість становили домогосподарства, що зазнали впливу конфлікту, але не були переміщеними (56%). Серед опитаних 32% були внутрішньо переміщеними особами (ВПО), а 12% — особами, що повернулися до своїх постійних місць проживання. Усі опитані особи були громадянами України, з яких 60% — жінки. Середній вік опитаних становив 50 років. Середній розмір опитаних домогосподарств — 2,2 особи.

Для доповнення кількісних даних були проведені інтерв'ю з ключовими інформантами та фокус-групи у Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Херсонській, Сумській, Донецькій та Миколаївській областях. Загалом було проведено 80 інтерв'ю з ключовими інформантами, в яких взяли участь 17 чоловіків та 63 жінки — представники місцевої влади, представники та лідери громад, працівники колективних/транзитних пунктів, соціальні працівники, представники гуманітарних організацій та ветерани. Було також проведено 93 обговорення у фокус-групах, в яких взяли участь 554 особи з широкою громадськості (81 жінка та 473 чоловіки). Була використана зручна не випадкова вибірка.

Обмеження.

Дані, зібрані за допомогою інтерв'ю з ключовими інформантами та фокус-груп, відображають сприйняття та задокументований досвід громад і не є статистично репрезентативними. На результати могли вплинути упередження та рівень обізнаності респондентів щодо різних тем і термінології сфери соціально-правового захисту.

Передумови

Історія конфлікту та/або небезпек

У період з січня по березень 2026 року Збройні сили Російської Федерації продовжували систематично здійснювати ракетні та дроніві удари по різних регіонах України, націлюючись, зокрема, на об'єкти критичної інфраструктури. В умовах, коли температура часто опускалася нижче 10 градусів, спостерігалися масштабні перебої у електропостачанні, водопостачанні та опаленні. Ситуація поступово покращилася з середини лютого завдяки відновлювальним заходам з ліквідації наслідків атак, однак перебої у постачанні

комунальних послуг, особливо поза межами великих міст, залишалися регулярними та суттєвими.

Хоча фіксувалися удари по залізничній інфраструктурі, зокрема по вузлових станціях, депо та коліях, залізниця загалом продовжувала функціонувати завдяки швидкому ремонту та зміні маршрутів поїздів. Очікується, що з настанням весни атаки на енергетику та залізницю зменшаться, однак імовірно, що Збройні сили РФ все частіше будуть націлюватися на

водну інфраструктуру, зокрема водозабірні станції, резервуари та дамби. Це може мати суттєві наслідки для цивільного

населення, такі як потенційні затоплення або обмежений доступ до води.

Інституційний, правовий та нормативний контекст

У період з січня по березень Уряд України ухвалив низку законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, що стосуються гуманітарного сектору, зокрема щодо евакуації цивільного населення, організації соціальних послуг на рівні громад та розвитку місцевих механізмів підтримки. Хоча ці зміни мали на меті посилити соціально-правовий захист населення в умовах війни та покращити організацію допомоги, їхній практичний ефект все ж залежатиме від того, наскільки швидко громади зможуть їх реалізувати та чи зможуть вразливі групи на практиці скористатися цими новими механізмами.

Однією з найважливіших змін у цей період стало ухвалення Закону № 4779-IX від 10 лютого 2026 року¹, яким було введено зміни щодо правил обов'язкової евакуації дітей та окремих вразливих груп населення. Раніше евакуація дітей із районів можливих або активних бойових дій фактично залежала від наявності супроводу з боку батьків або законних опікунів. Після внесених змін евакуація дітей стала можливою навіть у випадках відмови дорослих. Закон також передбачив можливість часткової обов'язкової евакуації для осіб, які через вік або стан здоров'я не здатні самостійно подбати про власну безпеку, зокрема для людей з інвалідністю, людей старшого віку та інших вразливих груп. На практиці залишаються питання щодо виявлення таких людей, їх супроводу та послідовного застосування нових правил на місцевому рівні, що може створювати ризики нерівного доступу до соціально-правового захисту.

У березні 2026 року держава фактично підтвердила продовження розвитку Центрів життєстійкості: Постановою Кабінету Міністрів України № 281 від 2 березня 2026 року² було збережено пілотний проєкт щодо надання послуги з розбудови життєстійкості в рамках системи фінансування соціальних послуг та пов'язано його з бюджетною програмою розвитку соціальних послуг. На практиці це означає, що Центри життєстійкості й надалі розглядаються як складова місцевої інфраструктури підтримки, а не як одноразова ініціатива. Згідно з задумом Міністерства соціальної політики, такі центри мають стати громадськими безбар'єрними просторами, де люди можуть отримати безкоштовну психосоціальну підтримку, первинну консультацію та допомогу соціального працівника. Міністерство також чітко зазначає, що мета цієї послуги полягає не лише в тому, щоб допомогти людям впоратися зі стресом та наслідками війни, а й у зміцненні волонтерської активності та соціальної згуртованості у громадах. Для громад, які приймають внутрішньо переміщених осіб, це має особливе значення, оскільки такі центри можуть слугувати спільним простором підтримки як для місцевих мешканців, так і для переміщених осіб, зменшуючи напруженість та забезпечуючи сталий доступ до соціальних послуг.

Ще однією важливою зміною стала Постанова Кабінету Міністрів № 64 від 14 січня 2026 року³, якою затверджено новий порядок організації надання соціальних послуг та послуг кейс-менеджменту, а також підхід до визначення кількості соціальних

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4779-20#Text>

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2026-%D0%BF#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64-2026-%D0%BF#Text>

працівників, відповідальних за супровід випадків та організацію відповідної роботи. Цей документ фактично закріпив роль соціального працівника у громаді як відповідальної особи, яка організовує надання соціальних послуг та безпосередньо супроводжує випадки. У постанові також визначено базовий підхід до укомплектування штату таких працівників: один соціальний працівник на громаду з населенням до 10 000 мешканців, а якщо частка вразливих осіб перевищує 20 % від

населення громади, штат слід збільшити. Крім того, соціальний працівник у громаді повинен провести первинну оцінку потреб отримувача допомоги протягом п'яти робочих днів з моменту виявлення випадку. Для гуманітарного сектору це має важливе значення, оскільки саме ці фахівці стануть ключовим каналом на місцевому рівні для виявлення вразливих домогосподарств, їх направлення до відповідних служб та координації надання допомоги.

© DRC Україна, Харків, лютий 2025, Кристина Пашкіна.

Аналіз ризиків у сфері соціально-правового захисту: загрози, їхні наслідки та вплив на вразливі групи

Ризик у сфері соціально-правового захисту 1: Неправомірні перепони або обмеження свободи пересування та вимушене переміщення

У всіх проаналізованих областях обмеження свободи пересування та вимушене переміщення залишаються **стабільно високими**. Водночас у східних і південно-східних прифронтових районах, зокрема в Донецькій, Харківській, Дніпропетровській та Запорізькій областях, фіксується суттєве зростання показників порівняно з попереднім звітним періодом. Таке погіршення ситуації передусім пов'язане з інтенсифікацією обстрілів, активністю БПЛА та близькістю до зони бойових дій, що й надалі призводить як до організованого, так і до самостійного переміщення населення. Натомість ситуація у Миколаївській та Херсонській областях залишається відносно стабільною, хоча ризики залишаються на високому рівні через триваючу небезпеку. У Сумській області зменшення частки переміщених домогосподарств серед опитаних порівняно з попереднім кварталом, імовірно, відображає тимчасове зниження тенденції до переміщення, а не покращення безпекової ситуації, особливо з огляду на загострення ризиків у прикордонних районах. Загалом географічно найвищі ризики зосереджені у прифронтових та прикордонних громадах, де безпекова ситуація безпосередньо обмежує свободу пересування населення та змушує людей ухвалювати складні рішення щодо евакуації.

На практиці цей ризик проявляється через поєднання факторів примусової евакуації, відкладеного або незапланованого переміщення, а також самообмеження у пересуванні. Інтенсифікація бойових дій, зокрема обстрілів, ракетних та дронівих атак, щоденно наражає цивільне населення на небезпеку та суттєво обмежує можливості безпечного пересування як у межах громад, так і між ними. У багатьох населених пунктах мешканці продовжують стикатися з обмеженнями у пересуванні і змушені адаптуватися до умов небезпеки. Як зазначали опитувані з Харківської області, **«повітряні тривоги, відключення електроенергії та близькість до небезпечних територій — усе це впливає на повсякденне життя»**. Це ілюструє, як можливості пересування визначаються сукупністю обмежуючих факторів. Тенденції щодо евакуації дедалі більше відображають нерівності та труднощі при прийнятті рішень і тісно

Ключові тенденції

- 22% домогосподарств повідомили про неодноразове переміщення з 24 лютого 2022 року.
- 69% домогосподарств повідомили про перепони для свободи пересування, зокрема збройний конфлікт (71%) та забрудненість територій вибухонебезпечними предметами (18%).
- До факторів, що впливають на переміщення, належать обстріли та атаки на цивільне населення (90%), руйнування або пошкодження житла, землі чи майна (76%) та пошкодження/руйнування інфраструктури (33%).

Групи, що зазнають найбільшого впливу:

Вплив цього ризику є нерівномірним і визначається взаємодією факторів вразливості. Найбільший вплив спостерігається у таких групах:

- Люди старшого віку
- Люди з інвалідністю
- Домогосподарства з низьким рівнем доходу
- Сім'ї з дітьми, особливо в контексті вимог щодо обов'язкової евакуації.

пов'язані з вимушеним розлученням дітей та сімей (докладнішу інформацію див. у розділі нижче). Хоча кількість обов'язкових евакуацій, особливо сімей з дітьми, зросла в таких областях, як Донецька та Дніпропетровська, багато домогосподарств продовжують відкладати виїзд через фінансові, логістичні або соціальні перешкоди. Часто люди виїжджають реактивно та без належної координації, особливо у відповідь на загрози, пов'язані з атаками дронів, що ускладнює отримання допомоги після прибуття. Водночас частина населення продовжує перебувати в зонах підвищеного ризику попри триваючі бойові дії. У Сумській області відсутність доступних альтернатив житла змушує людей залишатися в небезпечних місцях: **«Ім нікуди йти. Зараз вони живуть в селі, у сусідів... Там вони щодня наражаються на небезпеку»**.

У прифронтових районах забруднення вибухонебезпечними предметами, пошкоджена інфраструктура та слабкі системи раннього оповіщення ще більше обмежують можливості безпечного пересування, причому деякі люди зазначають, що дізнаються про атаки вже після того, як вони відбулися.

Фактори ризику та бар'єри: взаємодія та сукупний вплив

Цей ризик виникає як результат взаємодії безпекових, соціально-економічних та структурних чинників, які взаємно підсилюють один одного та впливають на тенденції переміщення. Триваючі бойові дії, зокрема обстріли, атаки дронів та близькість до прифронтових територій, залишаються основними чинниками, що безпосередньо загрожують безпеці цивільного населення та спричиняють переміщення. Водночас можливості для виїзду не є рівномірними. Економічні перешкоди, зокрема вартість транспортних послуг та оренди житла, обмежують можливості домогосподарств з низьким рівнем доходу евакуюватися, тоді як обмежена доступність безпечного житла у приймаючих громадах ще більше звужує можливості та подовжує їхнє перебування в умовах небезпеки.

Бар'єри, пов'язані з мобільністю, поглиблюють ці виклики. Люди старшого віку, люди з інвалідністю та ті, хто має хронічні або гострі захворювання, часто стикаються зі значними перешкодами при евакуації без зовнішньої підтримки. Водночас прогалини у механізмах евакуації та обмежений доступ до своєчасної й достовірної інформації призводять до затримок у виїзді або виїздів без належної координації, що збільшує ризику під час переміщення. У деяких районах одночасна наявність політики обов'язкової евакуації та високого рівня самостійної евакуації свідчить про прогалини в охопленні та доступності організованих механізмів підтримки населення.

Соціально-поведінкові чинники додатково впливають на процес прийняття рішень. Сильна прив'язаність до домівок та землі, залежність від натурального господарства та попередній негативний досвід переміщення, включаючи дискримінацію, можуть спонукати людей залишатися в районах із високим рівнем ризику попри загрозу для життя. Особливо це стосується людей старшого віку, які часто не можуть або не хочуть виїжджати через обмежені альтернативи або труднощі з адаптацією. У деяких ситуаціях домогосподарства застосовують стратегії циклічного або часткового переміщення, переїжджаючи на певний час, але зберігаючи при цьому зв'язок з небезпечними місцями.

Внаслідок взаємодії цих факторів доступ до безпечного переміщення є вкрай нерівним, причому найвразливіші групи мають найменше можливостей виїхати. Це призводить до затримок у виїзді та/або небезпечних умов переміщення, що збільшує ризик насильства та обмежує доступ населення до життєво необхідних послуг.

Ризик у сфері соціально-правового захисту 2: Напади на цивільних осіб та інші незаконні вбивства, а також напади на цивільні об'єкти

У період з січня по березень 2026 року напади на цивільне населення та цивільну інфраструктуру **зросли порівняно з попереднім звітним періодом** у більшості проаналізованих областей, причому найсерйозніші наслідки зафіксовано у прифронтових, наближених до лінії фронту та прикордонних районах. У березні 2026 року було зафіксовано найбільшу кількість жертв серед цивільного населення з липня 2025 року: щонайменше 211 цивільних осіб загинули та 1 206 отримали поранення⁴. Ризик залишається стабільно високим у прифронтових, прикордонних та наближених до лінії фронту районах, зокрема в Донецькій, Харківській, Сумській, Херсонській, Запорізькій та Дніпропетровській областях. Серед цивільних постраждалих непропорційно велика частка припадає на людей старшого віку, які становлять 50% загиблих та 40% поранених у прифронтових громадах.⁵

Характер загрози продовжує змінюватися. Атаки з використанням зброї дальньої дії, зокрема ракет та дронів, залишаються основним джерелом загрози для цивільного населення. Водночас зростання випадків використання дронів FPV, зокрема перший зафіксований удар у місті Суми в січні, свідчить про зміну тактики, що може скорочувати час на реагування та підвищувати рівень вразливості населення⁶. У Донецькій області інтенсифікація бойових дій призвела до запровадження обов'язкової евакуації в окремих районах Слов'янська, що додатково ілюструє зростання рівня ризику. У всіх проаналізованих областях відключення електроенергії посилюються порівняно з попереднім звітним періодом і стали критичним наскрізним чинником, який загострює ризики у сфері захисту, особливо в районах, що зазнають атак на енергетичну інфраструктуру.

Ризик проявляється у вигляді прямих і повторюваних атак на житлові райони, громадські простори та критичну цивільну інфраструктуру, включаючи енергетичні системи, мережі водопостачання, медичні заклади, транспортні маршрути та системи зв'язку.

Ключові тенденції:

- 50% домогосподарств повідомляють про низький рівень почуття безпеки.
- Фактори, що впливають на відчуття безпеки домогосподарств, включають обстріли або загрозу обстрілів (98%), забруднення територій мінами або нерозірваними боєприпасами (21%) та присутність озброєних або силових структур (21%).
- 55% домогосподарств повідомили про безпекові загрози під час переміщення, включаючи обстріли/ракетні удари (88%) та обмеження у пересуванні (22%).

Групи, що зазнають найбільшого впливу:

- Люди з інвалідністю та хронічними захворюваннями, які залежать від медичного обладнання, що працює від електроенергії, є особливо вразливими.
- Внутрішньо переміщені особи та домогосподарства з низьким рівнем доходу зазнають більшого впливу через обмежені ресурси, зокрема неможливість інвестувати у відповідні засоби, такі як зарядні станції, що підвищує їхню вразливість до повторних потрясінь.

⁴ ООН, *Соціально-правовий захист цивільного населення під час збройних конфліктів — березень 2026 р.*

⁵ Там само.

⁶ https://cukr.city/city/2026/iak-rosiiany-atakuvaly-sumshchynu-u-liutomu/?utm_source=chatgpt.com

Цивільне населення стикається не лише з безпосередньою загрозою загибелі та поранень, а й з дестабілізацією повсякденного життя, перебоями у роботі служб та неможливістю забезпечення засобів до існування. У Донецькій області атаки продовжують спричиняти масштабні руйнування та шкоду для цивільного населення. Наприклад, під час удару по Краматорську 11 березня п'ять авіабомб поранили цивільних мешканців та пошкодили десятки цивільних об'єктів. У Харківській області респонденти зазначали, що навіть звичайні повсякденні дії стали містити загрозу для життя: **«Прості речі можуть призвести до серйозних наслідків — достатньо лише згадати загибель сім'ї від обстрілу під час відпочинку біля річки».**

Атаки на критичну інфраструктуру спричиняють ланцюгові ефекти, що виходять далеко за межі безпосередніх фізичних збитків, причому відключення електроенергії є ключовим чинником, який формує середовище захисту. Перебої з електропостачанням впливають на опалення, водопостачання, зв'язок та доступ до інформації, що ілюструє свідчення одного з респондентів у Синельниківському районі Дніпропетровської області, який зазначив: **«Коли немає електроенергії, немає опалення, немає води, і все зупиняється».** На рівні громади ці перебої обмежують доступ населення до базових послуг, зокрема до медичного обслуговування, транспорту та зв'язку, а також послаблюють економічну активність і збільшують залежність від нерівномірних і часто неформальних механізмів подолання труднощів. Це, у свою чергу, посилює залежність від таких ресурсів, як генератори та зарядні станції, які не є однаково доступними для всіх, особливо для домогосподарств із низьким рівнем доходу. Відсутність вуличного освітлення також збільшує безпекові ризики, особливо для жінок і дівчат (докладнішу інформацію див. у розділі про гендерно зумовлене насильство), дітей, людей старшого віку та людей з інвалідністю, а також обмежує мобільність серед населення, сприяючи соціальній ізоляції, психологічному стресу та, в деяких випадках, впливаючи на рішення про переміщення попри обмежені альтернативи. На рівні домогосподарств вплив є безпосереднім і значно погіршує базові умови проживання, вимагаючи від людей постійної адаптації. Як зазначають респонденти, **«коли зникає електроенергія, все зупиняється; повсякденне життя просто перестає функціонувати».** Перебої з електропостачанням обмежують можливості приготування їжі, зберігання продуктів та опалення, тоді як низька напруга у мережі знижує ефективність роботи побутових приладів навіть за наявності електроенергії. Як наслідок, домогосподарства дедалі більше покладаються на альтернативні й часто небезпечні джерела енергії, такі як газові прилади, генератори чи свічки, що підвищує ризики, зокрема пожеж та отруєння чадним газом. Водночас відключення обмежують можливості для дистанційної роботи та діяльності малого бізнесу, ще більше підриваючи доходи домогосподарств та посилюючи їхню економічну вразливість.

У багатьох населених пунктах через перебої зі зв'язком люди не можуть вчасно отримувати сповіщення та інформацію про безпекові ризики. У деяких випадках системи раннього оповіщення є неефективними, що підтверджується свідченнями мешканців Золочівської громади у Харківській області — вони повідомили, що **«дізнаються про ракетний удар лише після того, як він стався».** Громадські місця дедалі частіше сприймаються як небезпечні, зокрема через зростаюче використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та FPV-дронів. У Херсонській області респонденти зазначили, що **«люди не почуваються безпечно у громадських місцях через зростаючу частоту атак БПЛА»**, що призводить до обмеження у пересуванні та призупинення соціальної активності. У Сумській області респонденти повідомили про нестачу укриттів, що ще більше підвищує рівень вразливості населення.

Рушійні чинники та бар'єри: взаємодія та сукупний вплив

Цей ризик зумовлений насамперед триваючими бойовими діями та систематичними ударами по об'єктах цивільної інфраструктури, зокрема по енергетиці, а також новітніми тактиками, такими як широке застосування дронів, що суттєво скорочує час на реагування. Ці загрози вступають у взаємодію із наявними вразливостями — економічною нестабільністю, обмеженою мобільністю та низькою захищеністю інфраструктури, що посилює ризики для цивільного населення. Пошкодження критичної інфраструктури є ключовим фактором, що погіршує ситуацію: перебої з електропостачанням порушують роботу базових служб, комунікаційних мереж та процеси економічної діяльності, а також обмежують доступ населення до інформації та механізмів екстреного реагування. Водночас прогалини в системах раннього оповіщення, включаючи системи повітряної тривоги, а також обмежена кількість укриттів знижують спроможність цивільного населення своєчасно та безпечно реагувати на загрози. Як наслідок, цивільне населення постійно наражається на фізичну небезпеку та змушене стикатися з перебоями у наданні послуг та погіршенням умов життя.

© DRC Україна, Суми, лютий 2025, Кристина Пашкіна.

Ризик у сфері соціально-правового захисту 3: Загроза мін та інших вибухонебезпечних предметів

У січні–березні 2026 року загроза мін, нерозірваних боєприпасів, вибухонебезпечних залишків війни та інших вибухонебезпечних предметів залишалася стабільно високою у прифронтових, наближених до лінії фронту та нещодавно постраждалих районах. Рівень ризику загалом залишається стабільно високим, без помітних тенденцій до зниження — забруднення вибухонебезпечними предметами продовжує фіксуватися у таких районах, як стійка складова середовища захисту. Найбільш серйозним цей ризик залишається у сільських та прифронтових районах Донецької, Харківської, Запорізької, Миколаївської та Херсонської областей, особливо там, де загроза зберігається у таких місцях як сільськогосподарські угіддя, ліси, береги річок, кладовища, дороги, пошкоджена інфраструктура та колишні військові об'єкти. У місті Херсон та прилеглих населених пунктах ризик ще більше посилюється через дистанційне мінування та саморобні вибухові пристрої, зокрема пристрої типу «пряник», які цивільному населенню важко розпізнати.

Групи, що зазнають найбільшого впливу:

- Сільські мешканці та домогосподарства, оскільки забруднення земель безпосередньо обмежує можливість обробки землі та доступ до засобів до існування.
- Внутрішньо переміщені особи та особи, що повернулися, коли забруднення вибухонебезпечними предметами перешкоджає безпечному поверненню, обмежує доступ до домівок та використання землі та інфраструктури.

На практиці забруднення вибухонебезпечними предметами обмежує безпечне пересування населення, доступ до землі, засобів до існування, житла, громадських місць та базових послуг. Мешканці повідомляють, що вони уникають полів, лісосмуг, прибережних зон, берегів річок та інших місць, де існує ймовірність забруднення або де воно підтвержене. У Харківській області мешканці громад описували забруднення як обмеження, з яким вони стикаються щоденно, а не як поодинокі загрози. Один респондент із Писарівки зазначив: **«Люди досі бояться вільно пересуватися в певних районах, оскільки все ще трапляються випадки, коли людей підриває на мінах, особливо фермерів, які працюють на тракторах».**

Цей ризик також впливає на можливості забезпечувати засоби до існування та може змусити людей вдаватися до небезпечних способів подолання труднощів. У Донецькій області фермер, який обробляє приблизно 30 000 гектарів, описав труднощі з доступом до офіційної підтримки з розмінування: **«Через забруднення полів я звернувся до Державної служби з надзвичайних ситуацій із проханням про розмінування, але зіткнувся з труднощами, зокрема стосовно оплати. В результаті мені довелося самостійно шукати рішення, і я замовив імпровізоване обладнання для своїх комбайнів, щоб самостійно очищати землю».** Це демонструє, як обмежені можливості розмінування територій та бар'єри у доступі до допомоги можуть підвищувати ризик травмування або загибелі місцевих жителів. Слід зазначити, що гуманітарним операторам з розмінування, як правило, не дозволяється проводити операції в межах 20 км від лінії фронту, тому для населення в таких регіонах, як Донецька область, це створює додаткові складнощі з отриманням відповідної підтримки. У Миколаївській та Херсонській областях учасники фокус-груп також повідомляли про випадки, коли люди збирали вибухонебезпечні предмети для продажу, що ілюструє взаємозв'язок між економічним тиском і небезпечними стратегіями виживання.

Рушійні чинники та бар'єри: взаємодія та сукупний вплив

Першопричинами цього ризику є активні бойові дії та попередня військова діяльність на територіях, а також присутність нерозірваних боєприпасів у цивільних районах. Цю загрозу додатково посилюють такі фактори, як повільне та неповне розмінування, недостатнє маркування небезпечних зон, нерівномірне охоплення населення інформацією про відповідні ризики та обмежений доступ до спеціалізованої підтримки. Як наслідок, деякі громади часто покладаються на такі стратегії, як уникнення та спираються на неформальну інформацію та способи самозахисту замість перевірених даних. Економічний тиск додатково посилює рівень вразливості населення. У сільських районах залежність від землі як джерела доходу, виробництва продовольства, випасу худоби або збирання дров змушує деяких мешканців заходити на забруднені території або працювати поблизу них, незважаючи на відомі їм ризики. З часом тривале перебування в небезпечних умовах також сприяє звиканню до ризику, коли люди стають менш чутливими до попереджень і можуть недооцінювати небезпеку. Прямими наслідками є травмування, загибель, втрата засобів до існування, обмеження у свободі пересування, а також відкладене або небезпечне повернення.

© DRC Україна, Миколаїв, серпень 2025, Кристина Пашкіна.

Ризик у сфері соціально-правового захисту 4: Вимушене розлучення дітей з сім'єю та роз'єднання сімей

У період з січня по березень 2026 року ризик розлучення дітей з сім'єю та роз'єднання сімей залишався **актуальним у всіх проаналізованих областях, хоча його інтенсивність була різною для кожної області.** У деяких локаціях, зокрема в Сумській області та окремих районах Донецької і Херсонської областей, **ризик зріс порівняно з попереднім звітним періодом** через активізацію бойових дій, впровадження обов'язкових евакуаційних заходів та погіршення безпекової ситуації, що призвело до збільшення випадків розлучення сімей. Географічно ризик є найвищим у прифронтових та наближених до лінії фронту районах, особливо там, де перетинаються такі чинники як безпекові загрози, вимоги обов'язкової евакуації та обмеження мобільності населення.

Розлучення дітей та сімей відбувається як внаслідок переміщення, так і через структурні та пов'язані з конфліктом чинники, що заважають сім'ям виїжджати або залишатися разом. У Донецькій області через обов'язкову евакуацію сімей з дітьми з таких районів, як Слов'янськ та Миколаївка, сімейні та соціальні зв'язки постійно порушуються, а діти змушені постійно переїжджати та адаптуватися до нового середовища, часто втрачаючи доступ до звичних систем підтримки. Зміни в правових та операційних механізмах евакуації¹⁰ ще більше підвищують ризики розлучення сімей, оскільки вимога щодо обов'язкової евакуації дітей разом із законними представниками з територій підвищеного ризику у поєднанні з положеннями, що дозволяють органам влади евакуювати дітей у випадках відмови батьків, у крайніх ситуаціях може призводити до їх розлучення.

У Дніпропетровській та Запорізькій областях розлучення часто відбувається, коли домогосподарства не можуть переїхати разом через брак ресурсів або обмеження мобільності деяких членів сім'ї. Жінки та діти часто евакуюються першими, тоді як люди старшого віку або інші члени сім'ї залишаються. У селі Дмитрівка учасники ділилися, що такі рішення розбивають сім'ї та збільшують тягар догляду для тих, хто виїжджає, тоді як ті, хто залишається, стикаються з ізоляцією та недостатньою підтримкою. Подібно до цього, швидка самостійна евакуація без належної координації в районах, що зазнають дронних атак, збільшує ймовірність розлучення, особливо у випадках великих сімей. Крім того, зафіксовані випадки на блокпостах, коли чоловіків призовного віку зупиняли і мобілізували, що становить додаткові ризики для збереження єдності сімей під час переміщення.

Ключові тенденції:

- 15% домогосподарств повідомили, що пережили розлучення з сім'єю.
- 31% домогосподарств повідомили, що переміщений член сім'ї виїхав за межі України.
- 21% домогосподарств повідомили, що переміщений член сім'ї залишився в межах України.

Групи, що зазнають найбільшого впливу:

- Діти страждають від перерваного догляду, втрати соціальних зв'язків та підвищеної вразливості через стрес і травми.
- Люди старшого віку та люди з інвалідністю, які залишаються вдома через обмежену мобільність, стан здоров'я або небажання виїжджати.

¹⁰ [Юридичний бюлетень № 121: Евакуація цивільного населення в Україні \(доступний англійською та українською мовами\)](#)

Рушійні чинники та бар'єри: взаємодія та сукупний вплив

Цей ризик зумовлений поєднанням таких чинників як безпекові загрози, складнощі переміщення, інституційні заходи та соціально-економічні обмеження, які впливають на прийняття рішень у випадку кожної конкретної сім'ї. Інтенсифікація бойових дій, обстріли та близькість до лінії фронту змушують людей до евакуації, тоді як політика обов'язкової евакуації, особливо для сімей з дітьми, може призвести до переміщення лише частини домогосподарства, що визначається як пріоритетна. Обмеження мобільності, пов'язані з віком, інвалідністю або станом здоров'я, також перешкоджають переміщенню у багатьох випадках і зумовлюють розлучення сімей. Економічні бар'єри, зокрема витрати на транспорт, житло та базові потреби, додатково обмежують можливість сімей виїжджати разом.

© DRC Україна, Харків, листопад 2025, Олена Високолян.

Ризик у сфері соціально-правового захисту 5: Дискримінація та стигматизація, відмова у доступі до ресурсів, можливостей, послуг та/або гуманітарної допомоги

Порівняно з попереднім звітним періодом, ризик залишається **стабільно присутнім** у всіх проаналізованих областях, при цьому зафіксовано його зростання у Донецькій області, особливо у прифронтових громадах та громадах, що стикаються з переміщенням. У Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Херсонській та Сумській областях ризик загалом зберігається, продовжуючи проявлятися як через пряму стигматизацію, так і через структурну ізоляцію. Найбільш гостро він відчувається у районах із високою концентрацією ВПО, прифронтових та наближених до лінії фронту громадах, де через наявні небезпеки існує брак доступу до послуг, а також у віддалених населених пунктах, де гуманітарні ресурси та охоплення обмежені і немає достатнього розуміння критеріїв надання допомоги.

Цей ризик включає такі прояви як пряма стигматизація, нерівне ставлення та непряме виключення з доступу до допомоги, працевлаштування та житла. У низці локацій респонденти зазначали, що дискримінація рідше має відкрито інституційний характер і частіше пов'язана з адміністративними, інформаційними, логістичними та соціальними бар'єрами. У Донецькій області обговорення у фокус-групах та індивідуальні інтерв'ю з ключовими інформантами показали, що **«підтримка існує, але вона не однаково доступна для всіх»** — особливо її брак відчувають люди, які не обізнані з процедурами, не можуть оформити документи, не готові реєструватися або є менш видимими через самоізоляцію та обмежену мобільність.

У Дніпропетровській та Запорізькій областях, попри те що про випадки відкритої дискримінації широко не повідомлялося, відсутність чітких пояснень щодо критеріїв надання гуманітарної допомоги населенню та її обмежені масштаби сприяють формуванню серед мешканців почуття несправедливості. У селі Топила учасники фокус-групи розповіли: **«люди порівнюють, хто отримав допомогу, а хто ні, і це створює напруженість»**, що демонструє, як недостатня прозорість може підірвати довіру навіть тоді, коли допомога надається. У віддалених частинах Запорізького району знижена присутність гуманітарних організацій та нерозвинені місцеві інформаційні канали ще більше обмежують доступ до допомоги для домогосподарств, які мають слабкі зв'язки з громадою.

Про пряму стигматизацію ВПО найчастіше повідомлялося в Сумській, Миколаївській та Херсонській областях. ВПО описували стигматизацію, дискримінацію у сфері житла та напруженість, пов'язану з уявною конкуренцією за допомогу. У Сумській області ВПО розповіли про негативне ставлення з боку приймаючих громад, зокрема уявлення про те, що вони отримують непропорційно більше підтримки або створюють тиск на місцеві ресурси: **«Так, існує дискримінація щодо ВПО... Місцеві жителі вважають, що нам дають все і що ми отримуємо багато пільг та грошей, і через це вони підвищують ціни на оренду»**. Раніше моніторинг соціально-правового захисту не фіксував подібних проблем у Сумській області. Водночас були зафіксовані і позитивні приклади: представники ромської громади, які брали участь у моніторингу, повідомили про покращення свого ставлення до соціальних служб: **«Раніше ми боялися соціальних служб, але зараз бачимо, що ставлення до нас нормальне»**.

Рушійні чинники та бар'єри: взаємодія та сукупний вплив

Першопричинами цього ризику є обмеженість гуманітарних ресурсів, високий рівень потреб, безпекові загрози, соціальні стереотипи, складні адміністративні процедури та недостатній рівень інклюзії при охопленні населення. Ці фактори взаємодіють між собою, створюючи як

фактичне, так і уявне виключення при наданні допомоги. У громадах, де потреби перевищують наявні обсяги підтримки, застосування таргетування є необхідним, але коли критерії не проговорені чітко, виключені домогосподарства можуть вбачати у наданні допомоги несправедливість та дискримінацію. Це, своєю чергою, сприяє зростанню фрустрації, соціальної напруженості та зниженню рівня довіри до гуманітарних акторів і органів влади. Безпосереднім наслідком є нерівність або уявна нерівність у доступі до ресурсів, послуг, можливостей та гуманітарної допомоги.

© DRC Україна, Миколаїв, квітень 2025, Кристина Пашкіна.

© DRC Україна, Кривий Ріг, квітень 2025, Кристина Пашкіна.

Ризик у сфері соціально-правового захисту 6: Дезінформація та відмова у доступі до інформації

У період з січня по березень 2026 року ризик залишався загалом актуальним і посилювався порівняно з попереднім звітним періодом у низці прифронтових районів та територій, що зазнали пошкодження інфраструктури. Найбільш гостро він відчувався у Донецькій, Запорізькій, Дніпропетровській, Харківській, Сумській, Миколаївській та Херсонській областях, де відключення електроенергії, пошкодження комунікаційної інфраструктури, нестабільний зв'язок та обмежене охоплення населення сприяли браку доступу до своєчасної, достовірної та практично корисної інформації. Хоча навмисне обмеження доступу до інформації широко не фіксувалося, багато респондентів повідомляли про перешкоди, що заважають їм на практиці отримувати інформацію стосовно безпекових ризиків, наявної допомоги, евакуації, доступності послуг та адміністративних процедур.

Цей ризик більше проявляється через затримку, непослідовність або недоступність інформації, аніж через її навмисне приховування, особливо в умовах, коли цифрові канали стали основним засобом комунікації, але не є однаково доступними для всіх. У Донецькій області відключення електроенергії та нестабільна робота мобільних мереж обмежують можливість мешканців отримувати оновлення щодо безпекової ситуації, зв'язуватися зі службами екстреної допомоги або отримувати доступ до інформації про послуги та графіки електропостачання. Подібні тенденції фіксувалися у Сумській області, де респонденти повідомляли про ненадійну інформацію щодо графіків відключень: **«Інформацію про графіки відключень електроенергії поширювали в Telegram-каналах, але вона не відповідала дійсності... електроенергія могла бути лише одну годину на день, а в деяких районах її не було по декілька днів».**

У Дніпропетровській та Запорізькій областях пошкоджена комунікаційна інфраструктура та слабе охоплення сприяють нерівномірному доступу місцевих жителів до інформації. У Мар'ївці через нестабільне або часто відсутнє мобільне покриття люди не отримують сповіщення, інформацію про доступну допомогу або оновлення від служб, тоді як у Топилі інформація часто поширюється неформально між сусідами через відсутність структурованих офлайн-каналів. Така залежність від «сарафанного радіо» також спостерігається у Харківській області, де один учасник поділився: **«Працює сарафанне радіо: хтось їде до Богодухова, дізнається новини і потім розповідає їх нам».** У Волоській Балаклії пошкодження вежі мобільного зв'язку, за повідомленнями, позбавило мешканців можливості отримувати оновлення щодо безпекової ситуації. У Миколаївській та Херсонській областях респонденти не повідомляли про навмисне обмеження доступу до інформації, але зазначали, що інформація про державні послуги здебільшого розміщується онлайн, тоді як оновлення на рівні громади поширюються через месенджери, які не завжди доступні для людей старшого віку або тих, хто не має цифрових пристроїв. Це створює фактичне виключення з доступу до послуг. Один учасник фокус-групи описав випадок, коли виплата пенсії була припинена, оскільки людина не знала про вимоги щодо ідентифікації та не вміла користуватися застосунком «Дія»: **«Один чоловік не знав про необхідність пройти цю процедуру та мав труднощі з використанням цифрового застосунку «Дія».**

Рушійні чинники та бар'єри: взаємодія та сукупний вплив

Першопричинами цього ризику є пошкодження комунікаційної інфраструктури, часті відключення електроенергії, слабкі або непослідовні системи оповіщення, обмежені можливості охоплення населення, залежність від цифрових каналів комунікації, а також недостатньо

чітка комунікація з боку органів влади та гуманітарних акторів. Ці фактори вступають у взаємодію із низьким рівнем цифрової грамотності населення, відсутністю цифрових пристроїв, обмеженим доступом до Інтернету, географічною ізоляцією та обмеженою мобільністю. Як наслідок, люди, у яких вже є складнощі з пересуванням або доступом до послуг, мають менші шанси отримати інформацію вчасно.

Прямим наслідком цього є затримка у прийнятті рішень або прийняття рішень без володіння повною інформацією, що включає втрату можливості отримати допомогу, затримку з евакуацією, неможливість отримати доступ до послуг та знижена готовність до безпекових інцидентів або відключень. Вторинні ризики захисту включають посилення тривоги, соціальну ізоляцію, обмежений доступ до послуг та допомоги, виключення з доступу до адміністративних пільг, підвищена вразливість до небезпеки та дезінформації та зниження довіри до органів влади та гуманітарних організацій.

© DRC Україна, жовтень 2025, Кристина Пашкіна.

Ризик у сфері соціально-правового захисту 7: Гендерно зумовлене насильство

У звітному періоді ризики ГЗН **залишалися високими, однак значною мірою не потрапляли у звітність** в усіх досліджених локаціях. Порівняно з попереднім періодом загальна ситуація в кількох областях, зокрема Харківській, Дніпропетровській та Запорізькій, **суттєво не змінилася**. Водночас якісні дані свідчать, що ризики, пов'язані з насильством з боку інтимного партнера, небезпечними громадськими просторами та перебоями з електропостачанням, не лише зберігаються, а подекуди й посилюються. Найвищі ризики фіксуються у прифронтових громадах, громадах із високим рівнем переміщення, місцях тимчасового проживання, сільській місцевості з обмеженим доступом до послуг, а також у районах із тривалими відключеннями електроенергії та недостатнім освітленням.

ГЗН найчастіше проявляється у формі насильства з боку інтимного партнера, сексуальних домагань, страху пересування в темний час доби, небезпечних умов проживання, а також труднощів із розкриттям випадків і зверненням по допомогу. У Донецькій області ГЗН переважно залишається прихованим. Представники місцевої влади часто повідомляють про поодинокі випадки або їхню відсутність, тоді як результати обговорень у фокус-групах та інтерв'ю з ключовими інформантами свідчать про систематичне насильство з боку інтимного партнера в домогосподарствах. Один із респондентів описав повторювану ситуацію насильства, пов'язану з вживанням алкоголю після отримання пенсії: **«Коли приходить пенсія, він починає пити і стає агресивним... Я викликаю поліцію, але потім мені стає його шкода, він же мій син»**. Це показує, як сімейна залежність, стигма та небажання звертатися до офіційних структур можуть утримувати постраждалих у ситуаціях насильства.

У Харківській області загальний рівень ризиків суттєво не змінився, однак якісні дані свідчать про зростання випадків насильства з боку інтимного партнера, зокрема в сім'ях військовослужбовців. У Роганській громаді одна з жінок пов'язала домашнє насильство зі стресом, спричиненим війною, та відчуттям безкарності: **«Не секрет, що військові знімають стрес удома. На службі їх контролюють, а вдома – жодних наслідків»**. У Сумській, Дніпропетровській та Запорізькій областях відключення електроенергії, відсутність вуличного освітлення та небезпечне громадське середовище підвищують ризики для жінок і дівчат, особливо у вечірній та нічний час. У Сумській області жінки й дівчата розповідали, що змушені обмежувати пересування через темряву, непрацюючі ліфти та незачинені під'їзди. Одна з учасниць зазначила: **«Коли йдеш вулицею без освітлення, особливо ввечері, стає дуже страшно. Не знаєш, хто може з'явитися і яку небезпеку це може становити»**. У селі Мар'ївка Запорізької області жінки та дівчата також обмежували пересування під час відключень електроенергії через відсутність освітлення. У Херсонській області оцінки безпеки в місцях тимчасового проживання виявили підвищені ризики ГЗН, пов'язані з неналежними умовами, прогалинами в управлінні об'єктами та обмеженим доступом до послуг. Недостатнє освітлення, відсутність окремих санітарно-гігієнічних приміщень для жінок і чоловіків, брак замків і приватності, слабкий контроль доступу та обмежені можливості безпечно й конфіденційно звернутися по допомогу створюють ризики домагань, крадіжок і насильства у місцях спільного проживання. Жінки, дівчата, люди старшого віку та особи з інвалідністю повідомляли, що почуваються небезпечно під час пересування територією після настання темряви, особливо коли санітарні об'єкти розташовані поза межами житлових приміщень.

Фактори ризику та бар'єри: взаємодія і сукупний вплив

Основними причинами ризиків ГЗН залишаються тривала небезпека, переміщення, економічні труднощі, зловживання алкоголем, травматичний досвід, пов'язаний з війною, стрес че-рез мобілізацію та проблеми з інфраструктурою. Ці чинники взаємопов'язані й впливають як на домогосподарства, так і на громади. Фінансовий тиск, психологічне виснаження, ізоляція під час відключень електроенергії та перебої в роботі служб посилюють напруження в сім'ях і громадах. Водночас темрява, небезпечні умови у сфері водопостачання та санітарії (WASH), слабкий контроль доступу й недостатнє освітлення підвищують ризики у громадських прос-торах і місцях тимчасового проживання. Перешкоди для запобігання ГЗН і реагування на такі випадки залишаються значними. ГЗН часто сприймається як приватна або «ганебна» тема, через що люди бояться говорити про пережите, а випадки залишаються прихованими. По-страждали можуть не довіряти службам, залежати від кривдника емоційно чи фінансово або сумніватися, що звернення по допомогу справді забезпечить їм захист. У результаті багато людей роками залишаються в ситуаціях насильства, страху та постійного тиску, а значна ча-стина випадків так і не потрапляє в поле зору служб або не отримує належного реагування.

© DRC Україна, Суми, лютий 2026, Кристина Пашкіна.

Ризик у сфері соціально-правового захисту 8: Обмеження доступу до правової ідентичності, засобів правового захисту та правосуддя

У період з січня по березень 2026 року перешкоди у доступі до правової ідентичності, засобів правового захисту та правосуддя залишалися стабільно високими в усіх досліджених локаціях, без суттєвих покращень. Найгостріше ці ризики проявляються у прифронтових і наближених до лінії фронту громадах, а також у сільських, віддалених і постраждалих від переміщення районах Донецької, Запорізької, Дніпропетровської, Харківської, Миколаївської, Херсонської та Сумської областей.

Цей ризик проявляється через обмежений доступ до цивільної документації, документів на житло, землю та майно (HLP), соціальних виплат і пенсій, програм компенсації, а також адміністративних і судових механізмів захисту прав. У Донецькій області постійні обстріли, обмежене транспортне сполучення та складна безпекова ситуація суттєво ускладнюють людям доступ до державних установ. Водночас відсутність документів і недостатня поінформованість про процедури ще більше обмежують можливість отримати соціальні й адміністративні послуги. Проблеми, пов'язані з житлом, землею та майном, особливо гостро відчуються в сільській місцевості. Багато мешканців не мають належно оформлених документів на право власності, стикаються з незавершеними процедурами спадкування або втратили документи через бойові дії.

У Дніпропетровській та Запорізькій областях постраждали від конфлікту люди, зокрема ВПО, продовжують стикатися з труднощами під час відновлення або підтвердження цивільних документів, необхідних для отримання соціальних виплат, медичної допомоги та адміністративних послуг. Найгостріше ці проблеми відчуються серед людей, переміщених з окупованих або важкодоступних територій, де архіви можуть бути знищеними або недоступними. У місті Вільнянськ респонденти описували процедури отримання компенсації як складні та затягнуті: **«Не кожен може зібрати всі документи, а сам процес займає надто багато часу»**. Домогосподарства, чие майно розташоване на окупованих територіях або в районах активних бойових дій, часто не можуть підтвердити право власності чи отримати необхідні документи. У результаті це фактично позбавляє їх доступу до програм компенсації.

У Харківській області ця проблема рідше згадувалася як окреме правове питання порівняно з попереднім періодом, однак основні бар'єри залишаються невирішеними. Домогосподарства з пошкодженим або зруйнованим житлом і надалі стикаються з обмеженим доступом до механізмів правового захисту. У Роганській громаді респонденти зазначали, що **«не всі потреби повністю задовольняються»**, тоді як у Лозівській громаді представники місцевої влади повідомляли про тимчасові рішення, зокрема надання людям у користування порожніх

Ключові тенденції:

- 21% домогосподарств повідомляють про відсутність документів на житло, землю та майно.
- 49% домогосподарств стикаються з труднощами під час оформлення або відновлення документації.
- Основними перешкодами до оформлення документів є вартість адміністративних процедур (47%), тривалі строки оформлення (36%) та нестача інформації про процедури й доступні послуги (36%).

Групи, що зазнають найбільшого впливу:

- ВПО та постраждалі від конфлікту люди, які втратили документи або не мають доступу до архівів чи майна через бойові дії.
- Домогосподарства з низьким рівнем доходу, для яких адміністративні витрати, юридичні послуги та транспортні витрати є суттєвим бар'єром.

будинків у випадках, коли доступ до компенсації обмежений. Водночас такі заходи лише частково допомагають закрити нагальні житлові потреби й не можуть замінити повноцінного доступу до правового захисту та компенсаційних механізмів.

У Миколаївській та Херсонській областях відсутність документів, що підтверджують право власності, залишається однією з головних перешкод для отримання компенсації за програмою «**ЄВідновлення**». Найчастіше це стосується випадків неофіційного придбання житла або незавершених процедур спадкування. У Херсонській області ситуацію додатково ускладнюють недостатня поінформованість про дистанційні процедури оцінки пошкодженого майна та обмежені можливості комісій, які займаються такими оцінками. Втрата особистих документів також ускладнює доступ до місць тимчасового проживання та оформлення статусу ВПО, особливо для людей, які були змушені переміщуватися повторно.

У Сумській області 40% опитаних домогосподарств повідомили про відсутність документів, що підтверджують право власності на житло. Основними перешкодами залишаються висока вартість оформлення, недостатня поінформованість про процедури та тривалі строки розгляду. Доступ до адміністративних послуг також ускладнюється через безпекову ситуацію, оскільки під час повітряних тривог установи часто припиняють роботу. Обговорення у фокус-групах в Сумській області також виявили додаткові проблеми, з якими стикаються люди з російським громадянством, які проживають у прикордонних громадах, мають сімейні та економічні зв'язки в Україні й прострочені дозволи на тимчасове проживання: **«Це люди без будь-якої підтримки, люди з російськими паспортами. Їхні дозволи на проживання закінчилися і не поновлюються через воєнний стан»**.

Фактори ризику та бар'єри: взаємодія і сукупний вплив

Основними причинами цього ризику є втрата або відсутність особистих і майнових документів, знищення чи недоступність архівів, незавершені процедури спадкування, неофіційні операції з нерухомістю, складні адміністративні та судові процедури, обмежені можливості державних установ і безпекові ризики. У поєднанні з переміщенням, бідністю, обмеженою мобільністю та браком інформації ці чинники суттєво ускладнюють людям доступ до правових процедур і можливість самостійно проходити всі необхідні етапи оформлення документів або отримання захисту.

До основних бар'єрів належать високі адміністративні та транспортні витрати, віддаленість центрів надання послуг, обмежений доступ до реєстраторів і комісій, нестача доступної правової допомоги, відсутність зрозумілих покрокових роз'яснень, тривалі процедури, низький рівень цифрової грамотності та недовіра до державних установ. У районах, де тривають активні бойові дії, повітряні тривоги, обстріли та загроза атак дронів додатково ускладнюють доступ до адміністративних установ і затягують оформлення документів та завершення процедур. Якщо майно розташоване на окупованих, недоступних територіях або в районах активних бойових дій, люди часто не можуть отримати необхідні документи чи пройти обстеження пошкодженого житла. У результаті вони не мають змоги оформити компенсацію навіть у випадках очевидних руйнувань.

Безпосереднім наслідком цього ризику стають затримки або відмова в доступі до документів, соціальних виплат, пенсій, компенсацій та правових механізмів захисту, пов'язаних із житлом. Це, своєю чергою, призводить до низки інших ризиків: люди залишаються без доступу до безпечного й належного житла, змушені жити в пошкоджених або небезпечних будинках, довше перебувають у переміщенні та стикаються з майновими спорами й ризиком втрати

прав на житло, землю та майно. Відсутність документів також обмежує доступ до послуг, посилює фінансовий тиск і борги, збільшує залежність від гуманітарної допомоги та може підживлювати соціальну напруженість через сприйняття несправедливості у наданні компенсацій. У довшій перспективі це також послаблює довіру людей до державних інституцій.

© DRC Україна, Львів, жовтень 2022, Олена Високолян.

© DRC Україна, Суми, лютий 2026, Кристина Пашкіна.

Спроможності реагування на ризики у сфері соціально-правового захисту

Спроможності громад

У всіх досліджених локаціях громади й надалі значною мірою покладаються на неформальну взаємодопомогу як основний спосіб реагування на ризики у сфері захисту. Родинні зв'язки, сусіди та місцеві соціальні мережі відіграють важливу роль в організації евакуації, поширенні інформації, а також наданні практичної й емоційної підтримки. У Дніпропетровській та Запорізькій областях зв'язки всередині громад загалом залишаються міцними, що дає змогу людям швидко мобілізувати підтримку у відповідь на безпекові загрози або проблеми з доступом до послуг. У районах зі слабким зв'язком та обмеженими каналами комунікації особливе значення мають неформальні способи обміну інформацією – через сусідів і «з вуст у вуста». У Сумській області громади повідомляли про високий рівень самоорганізації та взаємопідтримки: як ВПО, так і місцеві жителі долучаються до спільних способів подолання труднощів. Подібна ситуація спостерігається і в Харківській області, де сусіди та волонтери допомагають людям старшого віку з доставкою гуманітарної допомоги, транспортом і задоволенням базових потреб, а також підтримують зв'язок із людьми, які живуть в ізоляції.

Попри ці сильні сторони, можливості громад залишаються нерівномірними і не завжди охоплюють усіх. Люди з обмеженою мобільністю, слабкими соціальними зв'язками або ті, хто перебуває в ізоляції, зокрема люди старшого віку, особи з інвалідністю та соціально вразливі домогосподарства, часто мають обмежений доступ до таких неформальних систем підтримки. Крім того, ці механізми переважно допомагають реагувати на нагальні потреби, але не вирішують глибинних причин ризиків. Значна залежність від підтримки на рівні громад також свідчить про те, що частина відповідальності фактично перекладається з формальних систем на самі домогосподарства, що створює додаткове навантаження на вже вразливих людей.

Інституційні та гуманітарні можливості реагування

Державні установи та гуманітарні організації продовжують надавати необхідну підтримку, однак її доступність суттєво відрізняється залежно від локації. Можливості інституцій часто обмежені через високе навантаження, нестачу працівників, складні адміністративні процедури та безпекові ризики, що призводить до затримок і ускладнює доступ до послуг. У сільській місцевості та районах поблизу лінії фронту людям часто складно фізично дістатися до послуг через великі відстані, проблеми з транспортом і безпекову ситуацію. Водночас багато постраждалих не мають достатньої інформації про доступні послуги або стикаються з труднощами під час проходження адміністративних процедур. Гуманітарна допомога також охоплює території нерівномірно. У віддалених районах або зонах високого ризику, де потреби часто є найбільшими, присутність гуманітарних організацій залишається обмеженою. У Миколаївській та Херсонській областях місця тимчасового проживання стикаються з перенаселеністю, незадовільними умовами та проблемами безпеки. Крім того, недостатня прозорість критеріїв відбору отримувачів допомоги та слабкі механізми зворотного зв'язку знижують довіру людей до системи гуманітарної підтримки. У багатьох локаціях також бракує спеціалізованих послуг. Наприклад, у Харківській області, попри наявність базової правової допомоги та послуг у сфері захисту, спеціалізовані послуги й механізми перенаправлення для окремих ризиків, зокрема торгівлі людьми, не завжди доступні на рівні громад.

Ключові напрями, що формують середовище захисту

Невизначеність у сфері житла, землі та майна (HLP) як один із основних чинників ризику у сфері захисту

У всіх розглянутих локаціях невизначеність у питаннях житла, землі та майна залишається **одним із ключових чинників** ризику у сфері захисту, особливо в прифронтових районах, а також в умовах вимушеного переміщення та обмежених ресурсів. Проблема не обмежується лише фізичними пошкодженнями житла. Вона також охоплює правову невизначеність, нестабільність прав користування житлом, відсутність необхідних документів і труднощі з доступом до компенсації. Усе це разом впливає на рішення людей щодо переміщення, послаблює соціальні зв'язки в громадах і ускладнює доступ до послуг.

На рівні громад така невизначеність призводить до тривалого вимушеного переміщення, створює додаткове навантаження на приймаючі громади та посилює соціальну напруженість. У Донецькій, Дніпропетровській та Запорізькій областях обмежений доступ до компенсації та повільне відновлення житла зменшують кількість доступних варіантів для проживання, особливо у великих містах, таких як Дніпро та Запоріжжя. Це посилює конкуренцію за житло та загострює напруження між різними групами населення. У Сумській області ситуацію додатково ускладнюють негативне ставлення до ВПО та завищені ціни на оренду, що погіршує взаємини між приймаючими громадами та переміщеними людьми. У Харківській області громади й надалі приймають внутрішньо переміщених осіб, часто покладаючись на тимчасові та нерівномірні рішення – наприклад, заселення людей у порожні будинки у випадках, коли компенсація недоступна. Водночас такі підходи лише частково покривають житлові потреби та створюють додатковий тиск на місцеві ресурси й системи підтримки. Подібна ситуація спостерігається і в Херсонській області, де тривале переміщення та нестача житла призвели до перенаселеності місць тимчасового проживання. Багато з них розташовані в районах підвищеного ризику обстрілів і атак дронів, що обмежує доступ гуманітарних організацій та ускладнює надання допомоги.

У різних локаціях відсутність доступу до компенсації – зокрема через втрату документів, адміністративні перешкоди або неможливість підтвердити пошкодження майна в небезпечних районах – посилює відчуття несправедливості та фрустрацію серед населення. У Сумській області респонденти звертали увагу на нерівний доступ до житлових сертифікатів: **«Люди, які проживають у 5-кілометровій зоні, не можуть отримати сертифікати, тому їх дратують люди, які змогли отримати ці сертифікати»**. Такі ситуації послаблюють соціальну згуртованість, підсилюють напруження між людьми та формують відчуття нерівного ставлення.

На рівні домогосподарств невизначеність у питаннях житла, землі та майна безпосередньо впливає на умови проживання, фінансову стабільність і рішення, які люди змушені ухвалювати щодня. Багато сімей залишаються в пошкодженому, небезпечному або непридатному для проживання житлі через неможливість отримати компенсацію, завершити необхідні адміністративні процедури або знайти й оплатити інше помешкання. У Харківській області більшість домогосподарств повідомляють про занепокоєння через безпеку, стан житла та ризик виселення. Водночас багато людей продовжують жити у частково пошкоджених будинках, не маючи доступу до довгострокових рішень. У Донецькій області відсутність документів

на право власності та незавершені процедури спадкування унеможливають отримання компенсації, через що люди змушені залишатися в небезпечних умовах. У Миколаївській та Херсонській областях домогосподарства часто самостійно ремонтують пошкоджене житло, особливо коли право власності не оформлене належним чином або гуманітарні організації не можуть надати підтримку. Як зазначив один із респондентів: **«Деякі люди змушені жити в пошкоджених будинках без вікон або з протікаючими дахами... Тому вони забивають вікна, латають дахи і намагаються самі зробити помешкання придатним для проживання»**. У Сумській області ситуацію додатково ускладнює відсутність офіційних договорів оренди: 87,5% орендарів покладаються на усні домовленості, що підвищує ризик виселення та житлової нестабільності.

Для переміщених домогосподарств невизначеність щодо прав користування житлом і обмежені можливості для розміщення часто призводять до залежності від місць тимчасового проживання або неформальних домовленостей. Такі умови нерідко супроводжуються перенаселеністю, низькою якістю житла та браком приватності. У Херсонській області це сприяє зростанню напруженості в домогосподарствах і підвищує ризики у сфері захисту, зокрема ризики гендерно зумовленого насильства. Водночас високі ціни на оренду та нестача доступного житла впливають на рішення людей відкладати переміщення, передчасно повертатися до небезпечних районів або залишатися в зонах підвищеного ризику. У Дніпропетровській та Запорізькій областях невирішені питання, пов'язані з житлом, землею та майном, також ускладнюють довгострокове планування. Деякі домогосподарства змушені вкладати власні обмежені кошти в ремонт житла, навіть не маючи впевненості, що зможуть отримати компенсацію. Для ВПО, чиє майно залишилося на окупованих або недоступних територіях, неможливість провести оцінку пошкоджень чи відновити документи часто означає тривале вимушене переміщення без перспективи стабільного рішення.

Загалом домогосподарства часто змушені обирати між безпекою, доступністю житла та правовою визначеністю. Люди залишаються в небезпечних або пошкоджених будинках, погоджуються на нестабільні умови оренди або переміщуються далі, не маючи жодних гарантій стабільного житла чи впевненості в майбутньому.

Динаміка повернення

У всіх розглянутих локаціях процеси повернення залишаються нерівномірними та значною мірою залежать від безпекової ситуації, стану житла, доступу до послуг і економічного становища людей. Хоча частина домогосподарств висловлює намір повернутися, такі повернення часто не можна вважати повністю безпечними, добровільними або сталими. У багатьох випадках люди повертаються не через покращення умов у місцях попереднього проживання, а через відсутність реальних альтернатив у місцях переміщення. На рішення впливають високі ціни на оренду, нестача житла, безробіття, дискримінація та залежність від тимчасових рішень. Серед основних причин повернення люди називають прив'язаність до дому та землі, відсутність доступного житла в місцях переміщення, обмежені можливості для заробітку, часткове відновлення базових послуг, а також бажання зберегти зв'язок із майном, родиною та звичним способом життя. У Донецькій області респонденти наголошували на відсутності альтернатив: **«Куди нам іти? Ми нікому не потрібні»**. Подібно, у Херсонській області важливим чинником залишається емоційна прив'язаність до дому: **«Навіть ті, хто виїхав до Хмельницького, повертаються, бо їхній дім тут і вони дуже прив'язані до своєї землі»**.

Водночас рішення не повертатися найчастіше пов'язані з триваючими бойовими діями, обстрілами, мінною небезпекою, пошкодженим житлом, неробочою інфраструктурою, обмеженим доступом до компенсацій та браком можливостей для працевлаштування. У Дніпропетровській та Запорізькій областях ВПО називали основними причинами відмови від повернення саме бойові дії, зруйноване або пошкоджене житло та відсутність належної інфраструктури. У Харківській області рішення про повернення дедалі більше залежить не лише від рівня безпеки, а й від того, чи є мінімальні умови для повсякденного життя – доступ до транспорту, магазинів, пенсій, послуг і базової інфраструктури. Загалом багато повернень не можна вважати повністю безпечними або сталими. У низці локацій люди повертаються до районів, де тривають обстріли, пошкоджена інфраструктура, обмежений доступ до послуг або зберігаються ризики, пов'язані з вибухонебезпечними предметами. Такі повернення можуть виглядати добровільними, але на практиці часто є вимушеними через економічні труднощі, проблеми з житлом, дискримінацію в місцях переміщення або виснаження від тривалого життя в нестабільних умовах. Як зазначали респонденти у Сумській області, зростання намірів повернутися пов'язане передусім з економічними обмеженнями, а не з покращенням безпекової ситуації.

На рівні громад динаміка повернення формує рух населення, який залишається нестабільним, циклічним і складним для прогнозування. У Донецькій області офіційні евакуації відбуваються паралельно з неформальними поверненнями та повторними переміщеннями. Це ускладнює облік населення, планування послуг і гуманітарне реагування. Подібна ситуація спостерігається і в Харківській області, де повернення, повторне переміщення та локальна інтеграція відбуваються одночасно, а не послідовно. Низький рівень повернення й надалі створює додаткове навантаження на приймаючі громади, особливо у великих містах, таких як Дніпро, Запоріжжя та Суми, де житло, послуги та інфраструктура вже працюють на межі можливостей. Водночас обмежене повернення людей до місць попереднього проживання уповільнює відновлення громад, знижує економічну та соціальну активність і послаблює місцеву стійкість. Навіть незначне збільшення кількості населення в громадах повернення може створювати додатковий тиск на систему охорони здоров'я, соціальні служби та місцеву владу, особливо в умовах старіння населення, пошкодженої інфраструктури та близькості до лінії фронту, що обмежує кадрові ресурси й можливості надання послуг.

На рівні домогосподарств рішення про повернення часто є радше вимушеною стратегією виживання, ніж ознакою стабільного чи довгострокового рішення. Люди змушені зважувати не лише безпекову ситуацію, а й вартість житла, можливості для роботи, доступ до послуг, збереження майна, соціальні зв'язки та загальну стабільність життя в умовах переміщення. У Сумській області відсутність місць тимчасового проживання та високі ціни на оренду змушують частину людей залишатися або повертатися до прикордонних районів. Один із надавачів послуг зазначив: **«Люди, які тікають із прикордоння, навіть якщо їм вдається виїхати лише з валізою, опиняються в невизначеності. Це змушує їх залишатися в прикордонних районах»**. Причиною повернення також часто стає тимчасовий або фінансово нестабільний характер життя в переміщенні. У Харківській області один із респондентів пояснив: **«У Полтавській області було безпечніше, але ми жили у знайомих, і це було тимчасово»**. Інші люди повертаються через відсутність роботи або неможливість оплачувати оренду. У Сумській області респондент навів приклад члена родини, який повернувся до села через неможливість знайти роботу в Сумах.

Деякі домогосподарства вдаються до часткових або циклічних моделей переміщення: додому повертається лише частина родини або люди постійно переміщуються між місцем

попереднього проживання та місцем тимчасового перебування. Інші оформлюють статус ВПО для отримання допомоги, а згодом повертаються назад. Це свідчить радше про короткострокові стратегії виживання, ніж про сталу реінтеграцію. Такі рішення підвищують ризики повторного переміщення, проживання в небезпечних або пошкоджених будинках, обмеженого доступу до послуг і додаткового психологічного навантаження. Загалом рішення про повернення часто є компромісом між безпекою, гідністю та необхідністю виживати. Багато домогосподарств прагнуть відновити нормальне життя та зменшити фінансовий і соціальний тиск, пов'язаний із переміщенням. Водночас умови в місцях попереднього проживання часто залишаються недостатніми для безпечного, добровільного та сталого повернення.

Масовий психологічний дистрес і недостатній доступ до підтримки: вплив на відновлення

У всіх розглянутих областях психологічний дистрес залишається масовим, довготривалим і часто залишається без належної допомоги. Він суттєво ускладнює відновлення, послаблює соціальні зв'язки та знижує здатність людей справлятися з щоденними викликами. Хоча рівень і причини дистресу відрізняються залежно від локації, загальна тенденція свідчить про його посилення порівняно з попереднім періодом або перехід до більш гострих реакцій, пов'язаних із постійним виживанням, особливо в прифронтових районах і в зонах високого ризику.

Серед найпоширеніших проявів психологічного дистресу – тривожність, страх, емоційна нестабільність, хронічна втома, дратівливість, апатія та соціальна ізоляція. У Донецькій області 40,5% дорослих повідомили про почуття смутку або депресії, 38,1% – про тривожність, а 31% – про нервові збудження або різкі зміни настрою. Серед дітей найчастіше переважає відчуття страху. У Дніпропетровській та Запорізькій областях домогосподарства називали основними джерелами стресу страх загибелі або поранення (75%), страх пошкодження майна (70,8%) та переживання, пов'язані з переміщенням (45,8%). У Харківській області психологічний стан людей дедалі більше визначається питаннями виживання: зростає страх поранення та втрати майна, що свідчить про зниження здатності планувати майбутнє. Подібна ситуація спостерігається і в Сумській та Херсонській областях, де невизначеність і близькість до бойових дій змушують людей жити короткостроковими рішеннями: **«Живеш одним днем. Не знаєш, що буде завтра або навіть зараз».**

Психологічний дистрес безпосередньо впливає на поведінку людей та їхню здатність ухвалювати рішення. У всіх локаціях домогосподарства повідомляють про те, що їм дедалі складніше планувати майбутнє, натомість вони змушені покладатися на короткострокові або ситуативні рішення та уникати громадських місць чи звернення по послуги через страх. Також дедалі частіше спостерігаються шкідливі способи справлятися зі стресом, зокрема вживання алкоголю, соціальна ізоляція, емоційне відсторонення та використання медикаментів без звернення по психосоціальну підтримку. Стигма та недовіра до відповідних послуг додатково стримують людей від звернення по допомогу. Це добре ілюструє висловлювання з Харківської області: **«Я не божевільний».**

На рівні громад масовий психологічний дистрес призводить до послаблення соціальних зв'язків, меншої участі людей у громадському житті та зростання напруженості. Високий рівень стресу у поєднанні з безпековими ризиками та перебоями в роботі служб обмежує можливість для спілкування, взаємопідтримки та спільних дій. У Миколаївській області соціальні працівники відзначали, що людям дедалі складніше вести діалог: **«Люди не можуть почути одне одного»**, водночас зростають очікування швидких рішень і негайної допомоги.

Громади поступово переходять від колективних форм взаємодопомоги до більш індивідуальних способів справлятися з труднощами, що послаблює неформальні мережі підтримки. Люди рідше беруть участь у громадських заходах, уникають соціальної взаємодії та дедалі менше довіряють інституціям. У Сумській області відключення електроенергії та безпекова ситуація ще більше обмежували спілкування між людьми: **«Люди менше спілкувалися, більше сиділи вдома... і це лише посилювало стрес»**.

Психологічний дистрес впливає на стосунки в родині, повсякденне життя та здатність людей справлятися з труднощами. Домогосподарства повідомляють про зростання емоційного напруження, конфліктів, а іноді й розпад сімейних або партнерських стосунків. У Донецькій та Херсонській областях посилення напруженості в родині і збільшення випадків насильства пов'язують із тривалим стресом та економічними труднощами. Через страх люди часто обмежують пересування, що ускладнює доступ до послуг, джерел доходу та соціальної підтримки. У Харківській області навіть звичайні повсякденні дії сприймаються як небезпечні: **«Ми боїмося отримати поранення навіть коли йдемо за гуманітарною допомогою»**. Подібно, у Сумській, Дніпропетровській та Запорізькій областях страх і невизначеність призводять до того, що люди рідше взаємодіють з державними установами та відкладають прийняття важливих рішень. Психологічне виснаження також сприяє зростанню міжособистісних конфліктів і поширенню шкідливих способів справлятися зі стресом, зокрема зловживання алкоголем. У низці локацій напруженість у громадах посилюється через дратівливість, низьку стійкість до стресу та фрустрацію, пов'язану з перебоями в роботі служб і постійною небезпекою. Відсутність безпечних громадських просторів і обмежений доступ до психосоціальної підтримки додатково зменшують можливості для відновлення та нормальної соціальної взаємодії.

Водночас домогосподарства використовують різні способи подолання труднощів. Частина людей обирає більш конструктивні стратегії – наприклад, активніше долучається до життя громади або шукає підтримки у родичів, сусідів чи інших неформальних мереж. Інші, навпаки, вдаються до уникання проблем або ризикованої поведінки. Як зазначали в Херсонській області: **«Сидиш у барі... і людей стає все більше»**. Загалом психологічний дистрес, який залишається без належної підтримки, суттєво послаблює стійкість людей і ускладнює процеси відновлення. Він обмежує здатність домогосподарств ухвалювати зважені рішення, знижує рівень звернення по послуги та підтримку, підвищує вразливість до ризиків у сфері захисту й формує замкнене коло вразливості як для окремих людей, так і для громад загалом.

Рекомендації

Донорам та іноземним дипломатичним місіям

- **Забезпечити гнучке багаторічне фінансування** гуманітарних організацій, які працюють у прифронтових і сільських районах Донецької, Харківської, Сумської, Запорізької, Дніпропетровської та Херсонської областей, щоб вони могли оперативнo адаптувати формати надання послуг в умовах обстрілів, відключень електроенергії та обмеженого доступу, зокрема шляхом використання мобільних і дистанційних форматів роботи.
- **Збільшити цільове фінансування програм у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (MHPSS), а також програм із запобігання та реагування на гендерно зумовлене насильство (ГЗН)**, зосереджуючи увагу на доступних, конфіденційних і наближених до громад послугах. Це особливо важливо з огляду на поширений психологічний дистрес, низький рівень повідомлення про випадки ГЗН та зростання ризиків, пов'язаних із відключеннями електроенергії й нестабільною безпековою ситуацією.
- **Фінансувати заходи, спрямовані на підтримку** сталих джерел доходу та розвиток енергетичних рішень, щоб зменшити фінансові бар'єри й ризики у сфері захисту, пов'язані з перебоями в електропостачанні та економічною нестабільністю.
- **Підтримувати гуманітарні програми, у яких визначення цільових груп ґрунтується на вразливості у сфері захисту.**

Акторам у сфері захисту (громадянське суспільство, агентства ООН та неурядові організації)

- **Розширити роботу мобільних команд захисту** для надання супроводу випадків, правової допомоги та інформаційно-просвітницької підтримки у віддалених і прифронтових громадах Донецької, Херсонської, Запорізької та Харківської областей, де доступ до послуг ускладнений через транспортні бар'єри, безпекові ризики та високі витрати на пересування.
- **Створити на рівні громад системні механізми інформування** – зокрема через координаторів, очні інформаційні сесії та інформаційні стенди – у районах із нестабільним зв'язком, щоб покращити доступ до актуальної інформації та зменшити залежність від неформальних або несвоєчасних каналів комунікації.
- **Посилити підзвітність перед постраждалим населенням** шляхом прозорого інформування про критерії відбору, надання зворотного зв'язку у випадках невключення до програм допомоги та створення доступних механізмів подання скарг. Це сприятиме зменшенню напруженості та недовіри, пов'язаних зі сприйняттям нерівного розподілу допомоги.
- **Розробляти та поширювати прості й доступні інформаційні матеріали про наявні послуги** (наприклад, уніфіковані інформаційні листівки з питань захисту), щоб люди старшого віку, особи з інвалідністю та люди з обмеженим доступом до цифрових технологій могли своєчасно отримувати необхідну інформацію про доступні послуги.
- **Інтегрувати підходи до зниження ризиків у сфері захисту в усі сектори гуманітарного реагування**, забезпечуючи безпечний доступ до послуг, інклюзивність для вразливих груп населення та врахування ризиків, пов'язаних із відключеннями електроенергії, обмеженою мобільністю й безпековою ситуацією.

Органам місцевого самоврядування

- **Спростувати та децентралізувати адміністративні процедури**, пов'язані з оформленням особистих документів, реєстрацією житла, землі та майна, а також доступом до соціальних виплат, зокрема шляхом розширення мобільних адміністративних послуг у віддалених і постраждалих від конфлікту районах.
- **Покращувати транспортну доступність** шляхом запровадження регулярних і доступних маршрутів до центрів надання послуг, зокрема медичних та адміністративних установ, а також забезпечувати соціальний транспорт для вразливих груп населення.
- **Інвестувати в енергетичну стійкість та розвиток інфраструктури**, зокрема забезпечувати державні й соціальні установи резервними джерелами живлення, щоб підтримувати безперервну роботу систем охорони здоров'я, освіти та зв'язку під час відключень електроенергії.
- **Розширювати доступ до безпечного й доступного житла**, зокрема через підтримку оренди та використання вільних приміщень для розміщення ВПО, щоб зменшити масштаб житлової невизначеності та скоротити кількість людей, які змушені проживати в небезпечних умовах.
- **Проводити на рівні громад інформаційні кампанії** щодо доступних послуг, правових процедур і програм допомоги, щоб зменшити інформаційні прогалини та покращити доступ населення до необхідної підтримки.

© DRC Україна, Херсон, лютий 2025, Олена Високолян.

Фінансується
Європейським
Союзом

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK

DRC DANISH
REFUGEE
COUNCIL

Данська рада у справах біженців (DRC) заснована в Данії у 1956 році. Ми — провідна міжнародна гуманітарна організація у сфері вимушеного переміщення, що підтримує біженців, внутрішньо переміщених осіб під час переміщення, у вигнанні, під час облаштування та інтеграції на новому місці або після повернення.

Ми забезпечуємо захист і життєво необхідну гуманітарну допомогу. Ми допомагаємо переміщеним людям ставати самостійними та залученими до приймаючих громад — і працюємо з громадами, громадянським суспільством і відповідальними органами влади, щоб посилювати захист прав і сприяти мирному співіснуванню.

Докладніше про нашу діяльність: www.drc.ngo

Цей звіт підготовлено Данською радою у справах біженців (DRC) завдяки фінансуванню від Європейського Союзу та Міністерства закордонних справ Данії. Висловлені погляди та думки належать виключно автору (авторам) і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу, Міністерства або DRC. Європейський Союз, Міністерство та DRC не несуть відповідальності за них.